

Модуль 1. Складні елементарні речення сполучникового типу

Навчальний елемент 1.2

СКЛАДНОСУРЯДНЕ РЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ СИНТАКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ

(4 год. – лекції; 4 год. – практичні; 6 год. – сам. робота)

Лекція 2

Тема: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНОСУРЯДНИХ ЕЛЕМЕНТАРНИХ РЕЧЕНЬ

План

1. Складносурядні речення в і д к р и т о ї структури:
 - 1.1. Сполучникові засоби у складносурядних реченнях відкритої структури.
 - 1.2. Стилiстичні функції єднальних складносурядних речень.
 - 1.3. Інновації в сполучниковому оформленні розділових складносурядних речень.
2. Складносурядні речення з а к р и т о ї структури:
 - 2.1. Сполучникові засоби у складносурядних реченнях закритої структури.
 - 2.2. Структурні типи та семантичні вияви складносурядних речень закритої структури.
 - 2.3. Стилiстичні функції складносурядних речень із сполучниками **і** (й), **та** (= і), з контрастним, єднально-поширювальним і результативно-висновковим значеннями в сучасній українській мові.
 - 2.4. Нові явища в активізації сполучних засобів у протиставних складносурядних реченнях.
 - 2.5. Зіставні складносурядні речення як одиниці вираження контексту.
 - 2.6. Специфіка складносурядних речень із конкретизаторами сполучникової семантики (другим сполучниковим елементом).
 - 2.7. Комунікативне спрямування градаційних складносурядних речень та їхнє структурно-семантичне оновлення в сучасній українській мові.
 - 2.8. Стилiстична маркованість приєднувальних складносурядних речень в сучасній українській мові.

Ключові слова: *складносурядні речення, семантичні / асемантичні сурядні сполучники, відкриті / закриті і гнучкі / негнучкі структури складного речення, синтаксичні інновації, комунікативно-прагматичні функції.*

Мета: актуалізувати знання студентів про сурядні сполучники як маркери семантико-синтаксичних відношень у складносурядних реченнях; подати характеристику семантичним і асемантичним сурядним сполучникам; сформулювати уявлення про специфіку структури (відкритої / закритої, гнучкої / негнучкої) складносурядних речень; обґрунтувати основні принципи їх класифікації; з'ясувати інноваційні явища у функціонуванні складносурядних речень у різножанрових українськомовних текстах.

Рекомендована література до навчального елемента

О с н о в н а

- Вихованець І. Р.** Граматика української мови. Синтаксис : [навч. посібник] / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – С. 297–312.
- Герман К. Ф.** Структурно-семантичний аналіз складносурядних речень сучасної української літературної мови : навч. посібн. / К. Ф. Герман. – Чернівці : Чернів. держ. ун-т, 1973. – 54 с.
- Городенська К. Г.** Сполучники української літературної мови : [монографія] / К. Г. Городенська. – К. : Вид-чий дім Дмитра Бурого, 2010. – 204 с. [4]. – (Студії з українського мовознавства).
- Грищенко А. П.** Складносурядне речення в сучасній українській літературній мові : монографія / А. П. Грищенко. – К. : Наук. думка, 1969. – 155 с.
- Дудик П. С.** Синтаксис української мови : підручник / П. С. Дудик, Л. В. Прокопчук. – К. : Академія, 2010. – С. 250–259.
- Завальнюк І. Я.** Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХХІ століття: функціональний і прагматичний аспекти : монографія / Інна Яківна Завальнюк. – Вінниця : Нова книга, 2010. – С. 224–235.
- Загнітко А. П.** Теоретична граматики української мови. Синтаксис: [монографія] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонДУ, 2001. – С. 338–353.
- Каранська М. У.** Синтаксис сучасної української літературної мови : [навч. посібн.] / М. У. Каранська. – К. : Либідь, 1995. – С. 174–181.
- Слинько І. І.** Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. – К.: Вища шк., 1994. – С. 597–628.
- Сучасна українська літературна мова: Синтаксис : [підручник] / за заг. ред. І. К. Білодіда.** – К. : Наук. думка, 1972. – С. 387–409.
- Сучасна українська мова: Морфологія. Синтаксис : підручник / за ред. А. К. Мойсієнка.** – К. : Знання, 2010. – С. 321–327.
- Сучасна українська мова : [підручник] / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева.** – К. : Либідь, 1997. – С. 305–310.
- Сучасна українська мова : [підручник] / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ.** – 3-тє вид., стереотип. – К. : Вища шк., 2001. – С. 234–241.
- Сучасна українська мова: Синтаксис : [навч. посібн.] / С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко.** – К. : Вища шк., 2005. – С. 164–175.
- Шульжук К. Ф.** Синтаксис української мови : [підручник] / К. Ф. Шульжук. – К. : Академія, 2004. – С. 231–248.

Д о д а т к о в а л і т е р а т у р а

- Греб М. М.** Семантико-граматичні чинники формування зіставного відношення в складних конструкціях сучасної української мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / М. М. Греб. — Х., 2005. — 20 с.
- Дудик П. С.** Стилістика української мови / П. С. Дудик. – К. : Академія, 2005. – С. 273–278.
- Капелюшний А. О.** Стилістика і редагування : практичний словник-довідник журналіста / А. О. Капелюшний. – Львів : ПАІС, 2002. – 576 с.
- Мельничук О. С.** Розвиток структури слов'янського речення / О. С. Мельничук. – К. : АН УРСР, 1966. – 323 с.
- Мова і час: розвиток функціональних стилів сучасної української літературної мови : кол. монографія.** – К. : Наук. думка, 1977. – 237 с.
- Пещак М. М.** Комунікативний синтаксис // М. М. Пещак. – К. : Довіра, 2000. – 150 с.
- Спільник Т. М.** Градаційне відношення в структурі складних сполучникових конструкцій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Т. М. Спільник. — Х., 2004. — 20 с.

С л о в н и к и й д о в і д н и к и

- Городенська К. Г.** Граматичний словник української мови: Сполучники / Городенська К. Г. – К., Херсон : Ін-т укр. мови НАН України, Херсон. держ. ун-т, 2007. – 349 с. [2.].
- Гуйванюк Н. В.** Українська мова: схеми, таблиці, тести: навч. посібн. / Н. В. Гуйванюк, О. В. Кардашук, О. В. Кульбабська. – Львів: Світ, 2005. – 304 с.
- Українська мова** : [енциклопедія]. – К. : Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 604 – 605.
- Український правопис** / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. – 4-е вид, випр. і доп. – К. : Наук. думка, 1993. – С. 139 – 142; 143; 147 – 149.